

ДОСИЈЕ: ВЕЋ ПЕТУ ГОДИНУ ЈЕ НЕПОЗНАНИЦА КАКО ЈЕ И ЗАШТО СТРАДАО НЕБОЈША КРСТИЋ, ОСНИВАЧ И ЛИДЕР „ОБРАЗА”

Рукопис људи без лица

Невероватно је да у једној европској земљи у XXI веку случај у којем је живот изгубило троје људи буде закључен без обдукционих налаза и фотографија са обдукције, без вештачења аутомобила у којем су наводно страдали, без изласка истражног судије на место догађаја, без узимања изјаве од јединог сведока догађаја који је 33 дана надживео несрећу, без омогућавања породици да прегледа тело жртве, без враћања личних ствари покојника уз записник и потврде. Ако је једно од страдалих вођа познате националне, патриотске, десне, православне организације, онда све постаје јасније. Све је тада нормално и допуштено у оваквој Србији. И истрага вођена тако да сакрије, а не да открије шта се десило. И бахатост режисера, који готово да отворено вређају интелигенцију и породица жртава и јавности. Ни „сабље” ни „перорези” нису у томе ништа променили. Мач правде и истине, очигледно, мораће да држи нека друга рука

Пише: Павле Божић*

Последњи дан свог живота Небојша Крстић провео је у Нишкој Бањи, надамак родног града. Око поднева је на састанку са општинским челницима (из редова ДС). Садржај разговора није нам познат. После састанка Небојша Крстић остаје, све до увече, у Бањи. Било је то уобичајено за њега кад се нађе у тој драгој вароши крај Ниша, где је имао много пријатеља. И тог дана ручао је у ресторану са њима и задржао се у дугим разговорима. Из ресторана је током поподнева позвао свог дугогодишњег блиског пријатеља Милана Живковића да им се придружи. Увече се растаје са бањским пријатељима и са Живковићем одлази у Ниш, у један рибљи ресторан (било је време поста) на вечеру. По свој прилици, ту им се придружује Споменка Ђурић.

Око 20 сати тог последњег дана свог живота њих троје су на вечери у рибљем ресторану у Нишу. Милан Живковић обавештава особље ресторана да ће сутрадан ту за Небојшу и још десетак људи приредити ручак. (Небојша је сутрадан поподне, после ручка, требало да крене натраг у Београд.)

Око 22 сата, по свој прилици, изашли су из ресторана. Зашто су се, уместо кућама, како су планирали, упутили ауто-путем ка Лесковцу? Да ли их је неко позвао на хитно виђење негде на аутопуту, односно „заказао им последњи састанак”? Ако је то био неко познат и наизглед од поверења, толико да се на касни сусрет са њим на ауто-путу може повести и једна девојка, ко би то могао бити? Ако није био довољно познат, дакле без претходно изграђеног односа поверења, зашто су кренули тако касно, изненада променивши одлуку, и то још са једном девојком?

Поуздано је једино да већ око 22.30 мобилни телефон Небојше Крстића више није био доступан. И да никада више неће бити. Према доцнијој званичној верзији, у 22.50 догодиће се фатална саобраћајна несрећа, а Небојша Крстић преминуће у 23.30. Његова породица биће о томе обавештена, и то незванично, тек сутрадан око 10 сати.

Ту начас напуштамо терен строго доказивих чињеница.

ФАНТОМСКИ ПРАТИОЦИ

Облачно и прохладно вече уочи Ваведења Пресвете Богородице, прве године у новом миленијуму. Без падавина, без магле. Нешто после 22 сата, „школа октавија” приштинских регистарских таблица одмицала је друмом од Ниша ка Лесковцу. (Тај аутомобил Милан Живковић је купио од свог блиског рођака Драгољуба Добрића — некада полицајца у Косову Пољу, у време овог дешавања већ једног од највиших функционера нишке полиције — и никада власништво над возилом није превео на себе.) Вози двадесетосмогодишњи Живковић, на месту сувозача је Небојша Крстић, на задњем седишту Споменка Ђурић. Друм је раван, широк 10 метара, три траке у једном смеру.

Можемо претпоставити да се разговарало о изненада заказаном састанку, за нас загонетном. Или је, у складу са духом чисте радости који је Небојша ширио око себе, све окренуто на смех и ведрину.

Петнаестак минута вожње од Ниша. Ту се прича рачва у неколико могућих верзија.

Верзија „икс”:

Код оближње бензинске пумпе зауставља их полиција, легитимише, контролише да ли поседују оружје, прегледа гепек. Детаљно. Нису нашли ништа, јер ни Живковић ни Крстић не само да нису носили него нису никада ни имали никакво оружје. Недалеко, група полицајаца, већ на први поглед чудних по нечему, претаче некакво гориво. „Октавија” креће даље, али слутимо однекуд да се у њене путнике увлачи чудан немир. Нису више сигурни да је то била добра одлука. У ретровизору се наједанпут, однекуд, појављује тај злослутни аутомобил који се приближавао великом брзином. Милан Живковић се померио мало удесно, ка зауставној траци, да би омогућио још шири пролаз онима иза. Али фантомски аутомобил затамњених стакала је већ тик уз њих и неколико десетина метара иду напоредо. Иза црних стакала, готово материјализовано и опипљиво, избија онај прастари поглед Ништитеља. Кроз чије очи? Осетили су први удар у лева врата. „Октавија” се опасно заноси, као у неком злокобном друмском плесу. Живковић покушава да прикочи и наглom променом брзине „откачи” фантомског

пратиоца, али он је још ту, напореда с левим вратима. Нови удар, па још један. Живковић нагло додаје гас, мотор урла. Покушај чупања. Фантом је, међутим, опет ту. Демонски хладно контролише ситуацију, увежбано изнова хвата ритам, кратко вреба и брзо опет напада. Ово више није удар, него гурање ка ивици пута, ка оној линији до које допире светло и иза које зјапи тама.

„Октавија” нестаје са коловоза у мрак. Чује се гребане растиња по каросерији, стругање о земљу, мањи удар. Наставак напада је још увежбанији. Муњевић. Четворица их је, са фантомкама, пети остаје за воланом, иза затамњених стакала. Рефлектор уперен у очи људи у „октавији”.

Нападаци нису очекивали отпор. Поверовали су својевременом доносиоцу приче да „Образ” чини „група надобудних, цмољавих православних интелектуалаца и гомила заведених клинаца”. А отпор је, упркос неповољним околностима и неравноправности борбе, био јак. Путници из „октавије” успели су да изађу из аутомобила. Споменка Ђурић, која је вероватно почела да вришти, добија јак ударац и пада на тло иза аутомобила; губи свест. На Небојшу Крстића и Милана Живковића остају по двојица. Небојша, стари свеборац, под борбом покушава да узмакне ка силуети неке куће у тами, Милан Живковић натраг, у правцу из којег су дошли. Фантоми ваде оружје и пуцају. Шта је то? Мали калибар? Игле са отровом који брзо делује, попут оних којима се успављују тигрови? Милана Живковића смртоносна рука или хитац стиже педесет метара иза аутомобила. Небојша најпре пада на колена, намах нетремице гледа своје убице, те прорезе за очи иза којих пулсира хладно зло, затим се полако окреће на другу страну. Слатки понор, тело као да нагло губи тежину, чују се анђеоски хорови.

Да ли је у његовим очима проминула и згасла неверица? Да ли их је препознао? Да ли им је нешто рекао? Да ли је помислио како одлази без последње исповести и без причешћа (толико пута је у себи, пред иконом Пресвете Богородице чијем се сутрашњем празнику радовао, изговорио молитву да га таква смрт мимоиђе)?

Двојица нападача, држећи га за ноге, довлаче већ беживотно тело Небојше Крстића и постављају га поново на седиште сувозача.

„Завршавајте, примиче нам се гужва!” упозорава глас онога који је остао у фантомском аутомобилу. Четворица убица се повлаче, остављају тело Милана Живковића педесетак метара даље и бесвесну Споменку Ђурић непосредно иза аутомобила. Ван траке

светлости коју просецају ретки аутомобили возећи кроз ноћ.

У ПРИСУСТВУ ВЛАСТИ?

Верзија „ипсилон“:

Када је „октавија“ прошла полицијску контролу код бензинске пумпе, недалеко одатле, код напуштеног ресторана „Јадран“ и контроверзног постројења за прављење бетона, у висини насеља Пуковац, пут је препречен огромним шлепером пуним шљунка. Полицајци са пумпе, прави или камуфлирани, они који су претакали гориво и „ништа нису видели ни чули“, јавили су да се „птице примичу кавезу“. Они остају на пумпи да зауставе и задрже свако возило које у том правцу крене док се посао не обави. „Октавија“ се зауставља пред препреченим шлепером, Крстић и Живковић излазе да виде о чему се ради... Никада се више нису јавили на мобилни телефон.

Верзија „омега“:

Обе претходне верзије, сувише компликоване, нереалне су. То кажу они који, не без искуства, стоје иза треће верзије. Рад смрти по правилу је врло једноставан. Нема вишка потеза, нема губљења времена. Поступци су кратки, није то Холивуд. Дакле: полицајци, прави или лажни, недалеко од бензинске пумпе на запустелом ауто-путу од Ниша према Лесковцу заустављају речену „шкоду октавију“. Захтевају од путника да изађу, због контроле и претреса. Окрећу их лицем према аутомобилу, затим им на уста и нос, уз снажан притисак, стављају омамљујуће марамице. Тела омамљених на брзину убацују у комби и возе још напред, до бетоњерке и сабласно напуштене куће у којој је некада био ресторан „Јадран“. „Октавија“ је намерно оштећена и згурана у њиву крај ауто-пута. Тела која износе из комбија више нису омамљена него беживотна. Девојку, која је лакша, односе и спуштају на земљу иза слупаног аутомобила. Тело Небојше Крстића полажу на

леђа и вуку двадесетак метара до аутомобила (што указује на то да су задужење да инсценирају удес добили двојица, највише тројица злочинаца).

ИСТРАГА КОЈА СКРИВА

Зашто су ове реконструкције само у домену претпоставки? Зато што званична истрага практично није озбиљно ни вођена, односно вођена је тако да сакрије, а не да открије шта се десило.

„Чињеница да је направљено неколико прилично лоших фотографија места трагичног догађаја и неколико лоших фотографија Небојше, Милана Живковића и аутомобила не могу се назвати истрагом. Управо због тога, да ли намерно или случајно, направљен је низ пропуста. Из записника о увиђају ни данас се не може поуздано утврдити како је дошло до саобраћајне несреће нити су се јавни тужилац и истражни судија имало потрудили да дају икакав озбиљан одговор. Управо због тога ми смо по добијању фамозног записника о увиђају ангажовали вештака који нам је на основу анализе места догађаја, услова пута, стања возила после несреће и положаја настрадалих дао реконструкцију удеса”, каже у нам адвокат Мирјана Кузмановић, супруга почившег Небојше Крстића.

„Вештак је изричито констатовао да превртање, што је званична верзија, ниуколико није могло да буде узрок несреће. Аутомобил је по свему судећи намерно скренут/гурнут са пута, на шта указује сам изглед возила које није претрпело чеони удар, већ су највећа оштећења на левом боку (са возачеве стране). Такође, трагови указују да је покојни Милан час кочио, час убрзавао, као да се са неким тркао или, још тачније, као да је покушавао да од некога побегне.

Положај у коме су се налазили Небојша, Милан Живковић и Споменка Ђурић, онако како

то описују записник о увиђају, фотографије и изјаве очевидаца, указују на то да узрок њихове смрти никако није могла бити пука саобраћајна несрећа, или бар не само она.”

Према расположивим подацима чак и у штурим материјалима званичне истраге, апсолутно је искључено да је Крстић у тренутку смрти био у аутомобилу, иако је званична верзија да је пронађен у возилу на месту сувозача. Узрок његове смрти је, према цитираном налазу обдуцента, „континуиран притисак на грудни кош”. На фотографијама начињеним приликом увиђаја јасно се види да је испред њега празан простор, неоштећена командна табла аутомобила и да га ништа не притиска. Обдукциони налаз, са фотографијама направљеним приликом обдукције, у међувремену је нестао из судског досијеа. „Грешком”. Једини преостали примерак налази се на Судској медицини у Нишу, или би требало да се налази, али ни две године после догађаја, упркос низу ургенција, тај примерак није прослеђен суду и тужилаштву, наводи Мирјана Кузмановић. Увидом у документацију суда испоставило се да предмет чак није ни заведен у службени уписник.

Заменик јавног тужиоца уопштено наводи да је узрок смрти саобраћајна несрећа, а узрок саобраћајне несреће превртање аутомобила. Доказа о превртању, међутим, нема. Напротив, постоје озбиљни докази да никаквог превртања није било. Темељно службено вештачење аутомобила није рађено. Штавише, само неколико дана после трагедије аутомобил је, у чудној хитњи, продат.

Иако се без обдукционог налаза не може ваљано утврдити узрок смрти, иако се без прецизне реконструкције не може утврдити стварни узрок наводног саобраћајног удеса, то није сметало заменику јавног тужиоца да само два месеца након несреће утврди да „нема места покретању кривичног поступка”.

РУГАЊЕ ЛОГИЦИ, ФОРСИРАЊЕ ЋУТАЊА

Није се заменик јавног тужиоца обазирао ни на бројне нелогичности у званичној верзији догађаја, није се много трудио ни да он сам звучи логично. Није се поколебао ни доцније кад је истражни судија Радомир Вујачић (који је потписао симулацију истраге у случају смрти Крстића, Живковића и доцније Ђурићеве) суспендован у Лесковцу и против њега вођена истрага због фалсификовања службених података. Нису га пренули ни јасни трагови борбе на месту догађаја. Није му сметало ни то што у предмету није имао изјаву повређене Споменке Ђурић, смештене у нишкој болници. Изгледа да „истражитељима” није ни био циљ да узму њену драгоцену изјаву, него да спрече ма кога другог да то учини. И породица Небојше Крстића била је спречена да са њом ступи у контакт. (Споменка Ђурић, званично, подлегла је повредама 33 дана након несреће.)

Зачуђујући је и податак да је породица Небојше Крстића обавештена о несрећи само посредно, и то сутрадан у 10 сати пре подне, када је обдукција већ била завршена. Такође, нико није званично од породице затражио сагласност да се обдукција ради, нити је објаснио разлоге због којих се обдукција предузима.

И личне ствари Небојше Крстића враћене су породици незванично, преко посредника, без записника и потврде. Коже рукавице Небојше Крстића никада нису враћене. Изнета је полуслужбена претпоставка да су остале негде на путу и да нису нађене. Како — ако је Небојша Крстић, према тврдњи истраге, остао у аутомобилу и преминуо на месту сувозача?

Истрага је наводно утврдила да је Милан Живковић испао из аутомобила приликом удеса и да је нађен 50 метара иза. Поуздано је утврђено, међутим, да су врата приликом наводног удеса остала затворена и да кроз шофершајбну није могао испасти, јер чеоног удара, то тврди и званична истрага, није било.

Нико, ни званично ни незванично, није објаснио чињеницу да се потпуно исправни ваздушни јастуци у „октавији” нису активирали, а тврди се да је Небојша Крстић преминуо на месту сувозача „услед континуираног притиска на груди”.

Након прегледа и вештачења картице мобилног телефона, полиција није навела од кога је Небојша Крстић примио последње телефонске позиве у животу, или кога је сам звао. Понављамо, поуздано се зна да је од 22.30 кобног дана, иако је место догађаја покривено пуним сигналом мобилне телефоније, број Небојше Крстића био „недоступан”.

„Небојшу сам видела у мртвачници, али ја нисам стручњак, нити су ми омогућили да га прегледам”, каже адвокат Мирјана Кузмановић, супруга покојног Небојше Крстића. „Обукла су га службена лица у мртвачници, а не најближа фамилија. Приметила сам да му десна нога у доњем делу потколенице стоји неприродно, као да је била поломљена. Нисмо никако могли ту ногу да исправимо, увек је ишла ка унутра. Такође, детаљно сам у мртвачници прегледала његову одећу. Била је у таквом стању да је апсолутно искључено да је настрадао у аутомобилу (на месту сувозача). Небојша је носио америчке фармерке (купују се у продавницама војне опреме), зимске и изузетно чврсте. Те панталоне су биле исечене, поцепане са стране, као да је вучен по путу. Имао је нову кожну јакну; она је била на леђима сва као изгужвана, са видљивим траговима налик на крв. И по јакни се могло закључити да је Небојша вучен по путу.”

КОМЕ ЈЕ СМЕТАО НЕБОЈША КРСТИЋ?

Отачаствени покрет „Образ”, који је основао и предводио Небојша Крстић, заснован је на светосавском национализму, православној философији живота, на најбољим традицијама европске духовне деснице и древном отаџбинском завету. Вођен је његошевским висинама и дубинама речи Светог владике Николаја Жичког. Одликује га морална (не: моралистичка) строгост према себи и другима, бескомпромисна борба за српску идеју и национални интерес. Крајем деведесетих „Образ” је нагло јачао, а на прелазу у нови миленијум, нарочито после 5. октобра 2000, за многе неочекивано израста у битну институцију националног и политичког живота. У низу критичних ситуација испоставило се да је „Образ” једина национална организација с довољно храбрости и организованости да изађе на црту неким субверзивним парapolитичким групацијама, нарочито оним финансираним из иностранства и познатим по антисрпском деловању. Зна се да је управо „Образ”, званично обезбеђујући Скупштину Удружења књижевника Србије, спречио мондијалистички револуционарни „кризни штаб” да преузме ову важну националну институцију. За „Образ” се везује и спречавање јавне blasfемije, односно циничне провокације, у форми „велике геј-параде” у најстрожем центру српске престонице. Зна се, такође, да институцијама уз које је стајао „Образ” „Отпор”, са свим својим инструкторима и тренерима и консултантима, није смео ни да примирише.

„Зналци сматрају да је основни ‚грех‘ Небојше Крстића — о чему говори и његово име — то што се, у време када је постреволуционарни систем устројаван на страху, није бојао”, пише Милош Анђелић,* у досад можда најбољем тексту написаном о смрти Небојше Крстића, под насловом *Убиство с предумишљајем*. „Када су се многи разбежали (плашећи се поистовећења свога српства са Милошевићевим или било којим другим режимом), када су се одрекли својих снова и уверења, извршили ‚пластичну операцију личности‘, Небојша Крстић је храбро газио својим путем. Нису га интересовале моде, калкулације, ‚диллови‘. Од почетка до краја, следећи Светог владику Николаја Велимировића, тражио је ‚политику са поштењем, школу са вером, војску с родољубљем и државу с Божјим благословом‘. У раздобљу идеолошког терора денацификатора, он је зналачки предводио свој покрет заснован на светосавском национализму и, према свим показатељима, нагло стицао велики број нових присталица...”

Да ли је све то било уочено? Да ли су центри моћи желели Крстића за саговорника, да ли су му стављали на сто политичке и друге понуде? Да ли је опомињан да такво јачање изворне и исконске духовне деснице у Србији „не може бити по вољи Гувернеру”?

„Један од главних праваца у истрази води сигурно ван граница наше земље”, отворено је изјавио потпредседник „Образа” Ненад Јовановић. „Доказ за то је чињеница да је само месец дана пре убиства Крстић био на информативном разговору у Београду са изаслаником Хавијера Солане, извесним Лунделом. Тај човек је у Србији познат као најпоузданији Соланин оперативац. Небојша је најближим сарадницима рекао шта му је Лундел нудио и због чега му је претио.”

Небојша Крстић је ликвидиран из политичких разлога, додао је Јовановић. Неопрезно би било уперити прстом у било кога, чак и у оне који су током „Сабље” осумњичени. Али, вели, зна се ко је обављао те послове и за Милошевићев и за ДОС-ов режим. Изгледа да је постојала и њихова међународна клијентела. <

У СЛУЖБИ РОДА

Небојша Крстић рођен је у Нишу. У Београду је студирао теологију и социологију. Основао је и три године уређивао богословски часопис „Логос”, који излази при Богословском факултету СПЦ. Коаутор је вредног зборника „Православље и политика” (Градац, бр. 110, 1993), првог на ту тему у српској култури. Исте године објавио је књигу „Политика и образ”, с поднасловом „За Васкрс распетог Србства”. Године 2000. објавио је збирку огледа „Победити или нестати” и то је његова последња књига објављена за живота. Аутор је више стотина текстова, чланака, есеја објављених у периодици. Уредио је и рецензирао велики број књига. Оснивач је и први председник Отачаственог покрета ”Образ” . <

ДЕСЕТ ПИТАЊА БЕЗ ОДГОВОРА

„Спознајете Истину, и Истина ће вас ослободити”. Та реченица из Јеванђеља по Јовану (8:32) мото је петиције коју је 21. јануара 2002, подржавајући захтев Отачаственог покрета „Образ” за откривање истине о смрти Небојше Крстића и његових сапутника, потписало преко стотину угледних писаца, научника, свештеника, професора универзитета, спортиста, новинара, политичара... У тој петицији, под насловом *Зашто убијају родољубиве Србе*, постављено је и десет питања јавности, односно надлежним државним органима.

1. Зашто се прикрива истина о правом узроку смрти Небојше М. Крстића?
2. Зашто се прикрива истина о правом узорку наводне „саобраћајне незгоде“?
3. Зашто није извршено детаљно вештачење возила?
4. Зашто истражни судија није изашао на место погибије, иако је био упознат с чињеницом ко је Небојша М. Крстић на српској политичкој сцени?
5. Зашто се ћути о пореклу онога што је, према полицијском записнику, „траг црвене боје, налик на људску крв“, а који је нађен на лицу места?
6. Зашто је полицијски записник постао доступан тек након смрти јединог сведока, Споменке Ђурић, која је подлегла повредама 6. јануара 2002, односно 33 дана након наводне несреће?
7. Зашто још увек нису доступни резултати обдукције Небојше М. Крстића?
8. Зашто је вест о погибији Небојше Крстића стигла до породице посредним путем, и то 11 часова након наводног удеса?
9. Зашто личне ствари Небојше М. Крстића нису враћене породици преко овлашћеног лица и са пратећом документацијом?
10. Зашто је читав случај плански маргинализован и поред његове велике национално-политичке важности?”

Ни на једно од ових питања, треба ли уопште напомињати, до дан данас нема одговора. Осим ако ћутање није сасвим речит одговор. Ни „сабље” ни „перорези” нису у томе ништа променили.

Мач правде и истине, очигледно, мораће да држи нека друга рука. <

ПРЕДСКАЗАЊЕ

„Небојша је био човек велике вере (ја то знам) и никога се осим Бога није бојао. Знао је ко су људи и прозирао је будућност. Све што ми је рекао везано за његову личну судбину, за судбину овога народа, као и за мој лични живот догодило се и догађа се”, прича Мирјана Кузмановић. „Две године пре своје смрти рекао ми је да ће бити убијен. Тада је била ноћ, хладна и кишовита; рекао ми је да ће то бити иста таква ноћ. Мислила сам да претерује и имала отпор према томе, не видећи разлоге да то њему неко уради. Такође, пред његову смрт и он и ја имали смо лоше предосећање. Ја сам имала интензивни осећај растанка и пар месеци пред његову смрт били су обележени тим осећањем. Сигурана сам да је знао да ће ускоро отићи одавде, јер Господ такве људе увек припрема за смрт. Иако је знао, није то могао да нам каже, остајући доследан себи и штитећи нас од бола.

Милан је такође био човек велике мере, а Господ му је дао дар велике љубави. Био је човек кога је једноставно било немогуће не волети.

Када сам причала са људима који су их обојицу добро знали, закључили смо да су

Небојша и Милан били од свих нас најспремнији за смрт, због вере и због љубави коју су имали. Све према Речи Господњој: *Велика је љубав њихова била, зато им се опраштају многи греси* .” <

НЕБОЈШИНА ПОСЛЕДЊА ПОРУКА СРПСКОМ ПОЛИЦАЈЦУ

Уместо поговора у својој књизи *Победити или нестати*, последњој објављеној за живота, обраћајући се свим „државочуварним сталежима српског Отачаства”, Небојша Крстић овако пише српском полицајцу:

„Полицајче, ти си оличење националне безбедности и српског реда и поретка. Ти си чувар сигурности својих ближњих. Честити Те морају поштовати а нечасни се морају бојати Твоје праведне силе.

Само Твоја искрена вера у Бога Правде може учинити да будеш прави и праведни српски полицајац.” <

(*Павле Божић*, баш као и *Милош Анђелић*, псеудоними су једног од кључних уредника и једног од сталних аутора „Нације”. Прва верзија овог текста објављена у београдском магазину „Принцип”, број 2, фебруар 2004)

